

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4215>
2. Закон України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2018, № 38, ст. 280). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2505-19#Text>
3. У ЗСУ створили єдину базу загиблих, зниклих безвісти та полонених десантників [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3475110-u-zsu-stvorili-edinu-bazu-zagiblih-zniklih-bezvisti-ta-polonениh-desantnikiv.html>
4. Кабінет Міністрів призначив Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/kabinet-ministriv-priznachiv-upovnovazhenogo-z-pitan-osib-zniklih-bezvisti-za-osoblivih-obstavин>

Ключові слова: Конституція України, правозахист, зниклі безвісти, розшук особи, правовий статус.

Key words: The Constitution of Ukraine, human rights protection, missing persons, search of a person, legal status.

КУРГАНСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ВАЛЕРІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ НАБУ

В 2014 році питання боротьби з корупційними правопорушеннями набуло особливого значення та вимагало кардинальних кроків свого вирішення. Тому не є дивним, що вже 14 жовтня цього ж року український парламент започатковує історію двох незалежних органів, діяльність яких і мала поставити надійний заслін даному, на жаль, досить розповсюдженому явищу. Якщо створення та діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції з поміж іншого було передбачено комплексним Законом України «Про запобігання корупції», то Національне антикорупційне бюро отримало власний персональний закон. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро» [1] став профільним нормативним актом, що визначав мету діяльності, завдання, поставлені перед даним, досить специфічним органом, встановив особливості створення та статусу, повноваження та специфіку кадрового забезпечення.

Однак за неповні вісім років даний нормативний акт пережив низку змін та доповнень, викликаних проблемами, закладеними ще на

момент прийняття закону. Головною, як з'ясувалося пізніше, проблемою стало закріплення в тексті закону окремих положень, що передбачало надання президенту України своїм указом створювати Національне антикорупційне бюро та призначати на посаду очільника даного органу, на що неодноразово наголошували й науковці [2, с.182]. В процесі вирішення проблеми надмірного розширення повноважень Президента України в означеній сфері Конституційний суд України прийняв рішення у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» та визнав неконституційними положення Закону України «Про Національне антикорупційне бюро» стосовно надання Президенту України повноважень щодо створення НАБУ, призначення його керівника та членів конкурсної комісії з відбору кандидатів на посаду директора НАБУ, визначення Президентом України одного члена комісії зовнішнього контролю. На виконання рішення КСУ Верховна Рада України внесла змін до тексту закону, позбавивши одночасно і Президента України і парламент приймати участь у формуванні згаданої вище конкурсної комісії. Натомість до визначення кандидатур біли залучені міжнародні та іноземні організації, які відповідно до міжнародних або міждержавних угод протягом останніх трьох років до дня завершення строку повноважень Директора Національного бюро або до дня дострокового припинення його повноважень надавали Україні міжнародну технічну допомогу у сфері запобігання і протидії корупції. Окрім вказаної участі у процедурі призначення на посаду Директора НАБУ міжнародні та іноземні організації мають виключні можливості й щодо подальшого перебування на посаді очільника НАБУ, оскільки саме вони формують персональний склад Комісії з проведення зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Національного бюро. А згідно з законом лише висновки даної комісії щодо ефективності/неефективності діяльності Директора НАБУ на займаній посаді можуть стати підставою для звільнення його із займаної посади. Письмові ж звіти очільника НАБУ щороку не пізніше 10 лютого та 10 серпня Президенту України, Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України про діяльність Національного бюро протягом попередніх шести місяців не тягнуть за собою жодних наслідків для подальшого зайняття посади керівника НАБУ. Тому, не зважаючи на окремо визначені в ч. 1 та ч. 2 ст. 26 інформування та звітування Директора НАБУ перед Президентом України, Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України, все це потрібно розглядати як інформування, але не звіт. Діяльність же передбаченої в ст. 31 Закону Ради громадського контролю при Національному антикорупційному бюро носить демонстративний характер, зважаючи на те, що вона є постійно діючим колегіальним консультативно-дорадчим виборним органом, та покликана реалізувати положення законодавства щодо забезпечення прозорості та цивільного контролю.

Зміни до законодавства, внесені восени 2021 змінили підхід до самого статусу НАБУ. Якщо первинна редакція розглядала Національне бюро як державний правоохоронний орган, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, то поточна редакція – вже як центральний орган виконавчої влади із спеціальним статусом. Думка щодо віднесення НАБУ до когорт органів виконавчої влади офіційно знайшла свого відображення у рішеннях КСУ № 9-р/2020 від 28 серпня 2020 року [3] та № 11-р/2020 від 16 вересня 2020 року [4]. Але положення досліджуваного Закону досить розмиті свідчать про тісний зв'язок між НАБУ та КМУ. На це вказують окремі положення ст. 4, де на відміну від переважної більшості випадків положення про Національне антикорупційне бюро України Кабінетом Міністрів України не затверджується, а Директор НАБУ самостійно, без будь-яких погоджень з Кабінетом Міністрів України, іншими органами державної влади затверджує положення про структурні підрозділи, посадові інструкції працівників Національного бюро. Зауважимо, що акти Національного бюро не можуть бути скасовані повністю чи в окремій частині Кабінетом Міністрів України, а державна реєстрація актів Національного бюро Міністерством юстиції України не здійснюється. Окремо слід наголосити, що акти Національного бюро не можуть бути скасовані повністю чи в окремій частині Кабінетом Міністрів України, а вимоги уряду до формування структури апарату центрального органу виконавчої влади не поширюються на Національне бюро, що свідчить про достатню дистанцію між КМУ та НАБУ. Про розбіжності в організації Національного бюро та інших органів виконавчої влади свідчить ще й той факт, що при допустимій кількості територіальних управлінь не більше семи, в реальності було створено лише три, і жодне з них не охоплює своєю територіальною компетенцією м. Київ та Київську область, де функції територіального управління виконує центральне управління НАБУ. Знаковим є й те, що територіальні управління Національного бюро утворюються та діють як відокремлені підрозділи Національного бюро без утворення окремих юридичних осіб, що не є характерним для системи органів виконавчої влади.

Означені положення свідчать, що нормативне забезпечення організації та діяльності Національного антикорупційного бюро ще далеко від ідеалів, а визначення НАБУ як органу виконавчої влади також потребує додаткового удосконалення.

Список використаних джерел:

1. «Про Національне антикорупційне бюро» Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII -*Відомості Верховної Ради України* від 21.11.2014 – 2014 р., № 47, стор. 3040, стаття 2051.
2. Довжич Є.В. Сучасний стан правового регулювання діяльності Національного антикорупційного бюро: національний аспект // *Науковий вісник публічного та приватного права* вип 2, ч. 4. – 2016. – С. 181–184.

3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України „Про призначення А. Ситника Директором Національного антикорупційного бюро України від 28.08.2020 № 9-р/2020 – *Вісник Конституційного Суду України* – 2020 р., № 5, стор. 6.
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 16.09.2020 № 11-р/2020 – *Вісник Конституційного Суду України* – 2020 р., № 5, стор. 72.

Ключові слова: правове регулювання, Національне антикорупційне бюро, антикорупційне законодавство, корупція.

Key words: legal regulation, National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, anti-corruption legislation.

НЕСТЕРЧУК ЛІЛІЯ ПЕТРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури*

ДЕЯКІ ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ПІДСТАВИ З ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

24 лютого розпочалась повномасштабна агресія проти України з боку Російської Федерації. Хоча підготовка національної безпеки України відбувалась в незалежній Україні ще з часів офіційного «проекту Концепції національної безпеки України, яка розпочалася відповідно до Указу Президента України від 15 січня 1992 року № 41/92 і завершилася 10 березня 1992 року» [2]. У процесі роботи Президентом було прийнято рішення про формування Ради національної безпеки України. Але військові агресивні дії РФ відносно України виявились несподіваними, як для всіх українських правоохоронних органів України, так і для прокуратури.

Прокуратура України здійснює повноваження у сфері національної безпеки України відповідно до Конституції України та Закону України «Про прокуратуру України». На підставі ст. 3 Закону України «Про прокуратуру» «діяльність прокуратури ґрунтується на засадах: верховенства права та визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю» тощо [1]. Найважливішими прагненнями прокуратури є «права і свободи, честь та гідність людини, захист людини, її життя і здоров'я, недоторканність та безпека», що сприяє високій довірі роботи прокурорів.